

GÖNCZ ZSÓFIA

Történelem-földrajz osztatlan tanárszak
 Osztatlan, 13. félév
 Eötvös Loránd Tudományegyetem
 Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:
 Rudolf Veronika
 egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A KIRÁLYNÉ UDVAR SZEREPE AZ ÁRPÁD-KORI POLITIKAI ÉLETBEN: KUN ERZSÉBET ÉS KÖRNYEZETE

Kulcsszavak: királynéi udvar; Kun Erzsébet; udvari méltóság

Dolgozatomban Kun Erzsébet környezetének ismertetésével foglalkozom. Ugyan Zsoldos Attila korábban már foglalkozott a királynéi udvar intézményével, azonban ezt általánosan tárgyalta, és nem részletezte az egyes királynék környezetét. Éppen ezért érdemesnek tűnt mélyfúrászerű vizsgálatot végezni egy konkrét királynéira – jelesül Erzsébetre – vonatkozóan. Emellett V. István hitvesének udvarát más késő Árpád-kori királynék (Izabella, Fenenna és Habsburg Ágnes) udvarával történő összevetésével helyeztem kontextusba. Munkámban arra keresem a választ, hogy azok a személyek, akik a források szerint Erzsébet udvarát alkották, milyen sajátos háttérrel rendelkeztek, hogyan alakult az életük, s pályafutásukban milyen szerepet játszottak a királynéi udvarban eltöltött esztendőik. E pályaképek alapján szeretném bemutatni azt a személyes és politikai kapcsolatrendszert, amiben Erzsébet királyné mozgott.

Erzsébet környezetének vizsgálatakor fontos szempont volt, hogy vajon a királynénak ténylegesen mekkora beleszólása lehetett saját udvartartásának összeállításába, illetve mennyiben tekinthető folytonosnak Erzsébet ifjabb királynéi, királynéi és özvegy királynéi udvara. Továbbá az is tisztázandó volt számomra, hogy a kun származású királyné udvara milyen kapcsolatban állt az uralkodócsalád más tagjaival.

A szakirodalom, valamint az elsősorban okleveles források tanulmányozása után arra a következtetésre jutottam, hogy Erzsébet udvarának összetételét V. István haláláig az Árpád-kori szokásoknak megfelelően leginkább az uralkodó (férje) szabta meg, ám özvegy királynéként Erzsébetnek már saját híveit (és nem egyszer rokonságát is) sikerült fontos pozíciókba segíteni. Így tehát elmondhatjuk, hogy Erzsébet környezetében más Árpád-kori királynékkal ellentétben nemcsak az alacsonyabb rangú szolgálók körében találkozhatunk a királyné híveivel, hanem a korszakban egyedülálló módon az udvari méltóságok között is.

Az özvegy Erzsébet nemcsak saját környezetére gyakorolt hatást, hanem menyee, Izabella udvarára is befolyással bírt: Izabella több udvari tisztségviselője is bizonyíthatóan az özvegy királyné embere volt, akik pályafutása egyben bizonyíték a két párhuzamosan működő királynéi udvar közti kölcsönös átjárhatóságra.

Más a helyzet azonban V. István és hitvese környezetének esetében: míg az uralkodó könnyen bejuttathatta embereit felesége környezetébe, addig Erzsébet udvarából – úgy tűnik – nem vezetett út a király közelébe.